

Подвойська О. В.,
кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри іноземних мов
Херсонського національного технічного університету

Дунаєва К. А.,
студентка
Херсонського національного технічного університету

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРВ'Ю (НА МАТЕРІАЛАХ ІНТЕРВ'Ю СЕБАСТІАНА КУРЦА)

Анотація. У статті розглядається поняття політичного інтерв'ю як одного з жанрів політичного дискурсу. Матеріалом для даної статті стали інтерв'ю за участю Себастьяна Курца, новообраного канцлера Австрії (з 16 жовтня 2017 р.), колишнього міністра закордонних справ та голови ОБСЄ. Дана мовна особистість є актуальною в аспекті сучасного українського перекладу через низьке висвітлення політичного діяча в українських ЗМІ. Об'єктом дослідження є німецькомовні тексти політичних інтерв'ю. Предметом дослідження в даній статті є лексичні особливості політичних інтерв'ю та їх прагматична організація з погляду на особливості їх функціонування та вплив.

Ключові слова: політичний дискурс, політичне інтерв'ю, прагматична організація політичного інтерв'ю, лексичні особливості.

Постановка проблеми. Політична діяльність займає особливе місце в суспільстві, формує місце на міжнародній арені та слугує засобом встановлення взаємин між державами. Однак важливу роль у визначенні політичної ідеології та прихильності виборців відіграють серед іншого і мовні особливості політичного діяча, позиція якого чітко відображається в інтерв'ю, які вивчаються як журналістикою, так і лінгвістикою.

Мета – розглянути поняття політичного інтерв'ю як одного з жанрів політичного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Найбільш активно в період виборчої кампанії або політичних змін в суспільстві використовується інтерв'ю як засіб репрезентації думок та отримання нової інформації. У багатьох дослідженнях політичне інтерв'ю визначається як розмовний жанр, де розглядаються аудіо- та відеоматеріали, але в нашому аналізі ми обмежимося друкованими текстами політичних інтерв'ю та їх лексичними особливостями.

Політичне інтерв'ю – це особливий жанр текстів політичного дискурсу, що передбачає бесіду журналіста з політичним діячем із питань, що мають актуальне суспільне та політичне значення. Як стверджує Ісерс О.С., науковець, відома своїми роботами в медіакомунікації та політичному дискурсі, основною особливістю будь-якого інтерв'ю є пряма мова, що дає відчуття достовірності. Завдання політичного інтерв'ю – отримання нової інформації через думку щодо важливих суспільських подій або особу, повідомлення новин та вплив на громадську думку [2, с. 71]. У текстах політичного інтерв'ю домінує інформаційна функція, що зазвичай переплітається з експресивно-оцінними елементами. На думку Маслової В.А., інформація, що подається в політичному інтерв'ю, персоналізована

людиною, чия думка є важливою та впливовою для аудиторії. Нерідко інтерв'юєр зосереджує також свою увагу на емоційно-стані політика, на його інтонаціях, жестах [4, с. 44].

Жанр політичного інтерв'ю характеризується різним співвідношенням і втіленням елементів повідомлення і впливу, різною питомою вагою інформації та експресивних засобів. Політичне інтерв'ю як складова частина політичного дискурсу будується за своїми принципами і має специфічну структуру, лексико-граматичні та стилістичні особливості [4, с. 45]. Тому професійний перекладач повинен не просто усвідомлювати це співвідношення в кожному тексті оригіналу, але і вміти адекватно передати його в тексті перекладу.

У політичному інтерв'ю в ролі респондента виступає політичний діяч, метою якого є ідеологічний вплив на масову аудиторію, маніпуляція свідомістю реципієнта як потенційного виборця для того, щоб залучити його на свій бік. Досягненню цієї мети сприяє певний вибір мовних стратегій і тактик [4, с. 44].

У рамках прагматичної організації тексту політичного інтерв'ю, за Н.Н. Кокшаровою, виділяються дві комунікативні тактики як *конфронтаційна стратегія*, в якій реалізуються провокування, цитування думок третіх осіб, критика, тактики замовчування, згода, незгода, нейтралітет [3]. Наведемо приклад використання цієї стратегії, що виражається незгодою до інтерв'юєра: *Ihre Mitbewerber sagen, dass Sie im Gegenzug dafür den Sozialstaat angreifen wollen*. На даний виклик політик надає різку відповідь, підкріплюючи свої слова займенником «ми»: *Das ist Propaganda des politischen Mitbewerbs. Wir wollen, dass die Menschen, die arbeiten gehen, davon leben können. Deshalb müssen die Steuern runter. Wir haben deutlich höhere Steuern als andere EU-Länder* [6].

Друга стратегія – *кооперативна*, яка, у свою чергу, реалізується через тактики прохання, уточнення, вибачення, згоди [3], наприклад: *Es gab in den letzten Wochen wüste Vorwürfe zwischen Ankara und europäischen Staaten. Musste sich auch Wien Faschismus-Vorwürfe anhören? KURZ: Jaja* [6]. У прикладі респондент використовує тактику згоди за допомогою короткої погоджувальної відповіді, що обмежує журналіста продовжити цю тему.

На нашу думку, в політичному інтерв'ю може також активно використовуватися стратегія формування іміджу політика, яка реалізує функції *самопрезентації* та *позиціонування*. Таким чином, створюється сприятливе враження про респондента з метою залучення потенційних виборців. Досягнення цих цілей втілюється в текстах інтерв'ю за допомогою ремарок та доповнень журналіста, у свою чергу створюючи відчуття реальності дії, наприклад: *Für den Integrationsstaatssekretär hat*

man eines der roten Sofas reserviert. «Ich bin in einer Minute vom Büro da und treffe nicht allzu viele Politiker hier», erklärt Sebastian Kurz (der 1,86 Meter lang ist) die Vorzüge der Location und hängt seinen Mantel auf. Wie fast immer trägt er einen dunkelblauen Anzug mit weißem Hemd (keine Krawatte) und passt so irgendwie zum mondänen Chic rundherum - weißes Leder, Blümchentapete, beautiful people [8]. Таким чином, саме журналіст концентрує увагу читача на образі політика, ще перед змістом інтерв'ю, та створює мовний портрет.

У політичних інтерв'ю ці стратегії реалізуються за допомогою таких тактик, як солідаризація (з адресатом), отождення (з ким-небудь або чим-небудь), створення «свого кола», дистанціювання (від політичних конкурентів і тих, хто з ними асоціюється), нейтралізація негативного уявлення, тактика самовихваляння, обіцянки, гіпертрофована «я-теми», епатування, насмішка [3]. Розглянемо тактику нейтралізації на прикладах: *Blicken wir auf ein Gesetzesvorhaben in Wien. Manche in Brüssel halten Österreich für ein europäisches Problemkind... KURZ: Wenn wir ein Problemkind sind – wer ist dann keines?* [6]. Розділові знаки в мові інтерв'юера підкреслюють те, що політик різко обірвав думку риторичним питанням. У другому прикладі ми можемо виділити використання одразу двох тактик – нейтралізації та солідаризації: *Ihr Bundeskanzler Kern, SPÖ, verfolgt auf dem Arbeitsmarkt den Slogan „Österreicher zuerst“. Das klingt nicht nach Europa und Freizügigkeit. KURZ: Dazu müssen Sie den Bundeskanzler interviewen. Das Gesetz ist gerade erst im Entstehen. Ich kann nur wiedergeben, worum es geht. Um eine Bevorzugung von Menschen, die derzeit in Österreich arbeitslos sind, unabhängig von der Staatsbürgerschaft* [7]. У прикладі обидві тактики виражаються змістовно в розумінні Себастьяном Курцом болючих питань безробіття і високих податків, а також через підтримку громадян Австрії. У свою чергу, в текстах інтерв'ю Себастьян Курц намагається уникнути коментарів щодо конкурентів у політичних перегонах, обираючи тактику нейтралізації.

У результаті аналізу текстів політичних інтерв'ю за участю Себастьяна Курца встановлено, що тактика отождення є однією з найпоширеніших тактик, що полягає в демонстрації символічної приналежності даного політичного діяча до певної соціальної, статусної або політичної групи, об'єднання з цією групою. Таким чином, політик сприймається адресатом як «свій» і озвучує проблеми, які близькі його потенційній аудиторії, він може розраховувати на певну підтримку. Це реалізується за допомогою вживання особового займенника «ми», пор.: *Wir alle wissen, dass es ohne gelungene Integration kein gutes Zusammenleben in Österreich geben kann. [...]wir müssen auch einfordern, dass diese Angebote genutzt werden* [6]. Цей займенник є «символічним» в політичному інтерв'ю, таким чином, перекладачу необхідно відтворити тактику отождення в перекладі.

Серед найбільш часто вживаних мовних засобів із метою здійснення впливу виокремлюються стійкі словосполучення, кліше, зустрічні питання, емоційно-оцінні, експресивні мовні одиниці, неологізми, часте вживання ключового слова або його синонімів. На думку Маслової В.А., головними завданнями для перекладача є не лише необхідність відтворити зміст інтерв'ю, але й передати текст композиційно, відповідно до стратегій журналіста та політика, передати точність таких мовних конструкцій, що особливим чином характеризує мовну особливість [4, с. 4].

Серед власне лексичних особливостей політичних інтерв'ю за участю Себастьяна Курца можна виділити високу ступінь стандартизації використовуваних засобів: великий відсоток стійких і клішованих виразів, різні політичні штампи, метафори, стандартні терміни і назви тощо.

Особливими рисами політичного інтерв'ю на лексичному рівні мови є широке використання професійної політичної термінології, в першу чергу з метою інформування та створення авторами враження абсолютної об'єктивності і неупередженості щодо політичного діяча, наприклад: *Liberaler; Konservativer, Christlichsozialer; Sanktion, Integrationsbeirat, Wahlkampf, Europapolitik, Bildungspolitik; den passenden Zugang herausfinden, Positivbeispiele, diese Konzepte auf den Boden bringen, Konflikte zu vermeiden...*

Аналізом фактичного матеріалу виявлено також вживання мовних кліше та штампів в інтерв'ю із Себастьяном Курцом, наприклад: *auf der einen Seite; meiner Aussicht nach; ich bin der Meinung; ich glaube, verfolge, halte richtig politisch, hoffe, bitte die Deutschen um Verständnis; offene Grenze, humanitäre Hilfe.* Зазначені в прикладах кліше використовуються політиком для швидкого, точного та зручного висловлення думки та відтворюються, зазвичай, за допомогою еквівалентів мови перекладу.

Тексти політичних інтерв'ю насичені найрізноманітнішими реаліями громадського, політичного або культурного життя з метою позначення конкретних понять, предметів та ситуацій, дуже важливих для політичного дискурсу, наприклад: *Integrationsdebatte, Staatssekretär, Bundesländer.* З позиції перекладу такі мовні одиниці перекладаються або словниковими відповідниками, якщо вони існують, або за допомогою описового методу, наприклад: *Integrationsstaatssekretär – уряд-секретар з питань інтеграції; Sicherheitspaket – пакет положень з питань безпеки* тощо.

Для політичної мови, зокрема в текстах інтерв'ю, які відрізняються високою щільністю інформації, типовим явищем є наявність загальноприйнятих абревіатур та скорочень: *ÖVP (Österreichische Volkspartei), Junge ÖVP, JVP, NGO, OSZE.* Більшість із наведених прикладів мають власні відповідники на українську мову, але від перекладача такі лексичні одиниці вимагають широких фонових знань.

Експресивність мови як спосіб залучення уваги читача, вираження ставлення до інформації виражається в текстах інтерв'ю із Себастьяном Курцом за допомогою розміщення оцінних акцентів, вживання оцінних епітетів та прямих звернень до майбутнього читача, наприклад: *Welche Maßnahmen empfiehlt Ihre Partei gegen die zunehmende Terrorgefahr? KURZ: Österreich ist keine Insel der Seligen. Globale Herausforderungen mit sicherheitspolitischer Sprengkraft nehmen zu: Internationaler Terror, Konflikte in unserer Nachbarschaft, neue Formen der Kriminalität, importierte Gewalt und unkontrollierte Migration stellen eine Herausforderung für unsere Sicherheit dar.* Таким чином, за допомогою розставлення відповідних оцінних суджень політик звертається до майбутнього виборця та «нових» громадян країни.

Використання розмовної, зниженої лексики та сленгу є більш характерним для письмових текстів політичних інтерв'ю, що використовується з метою створення певного образу і стилістичного ефекту, наприклад у заголовках інтерв'ю для залучення певної категорії читачів: *«Goldenen Löffel hatte ich nie im Mund».* У прикладі заголовку до інтерв'ю, що передає пряму мову політика, міститься частина німецької приказки, що створюють відчуття відвертості, правдивості та, отже, привертає увагу читача.

Також у текстах політичних інтерв'ю все частіше можна спостерігати широке використання неологізмів та англіцизмів. Наприклад, в інтерв'ю за участю Себастьяна Курца ці мовні явища зустрічаються частіше, що, на нашу думку, характеризують дану особистість як молодого та прогресивного політичного діяча: *Fans, Investment, Instagram, Posten, Followers, Abonnente, Migrantencommunity, Emoji*.

З метою не лише інформування майбутнього читача, а і з естетичною функцією широко використовуються інші стилістичні засоби та мовні фігури, такі як гіперболи, літоти, образні порівняння, метафори, метонімія, евфемізми тощо, наприклад: *Goldene Löffel im Mund, es ist leider Gottes nicht leicht, zu Schwarz-Blau stehen, Schwarz-Weiß-Denken halten, kein allzu großer Depp sein*.

Висновки. Можна дійти висновку, що в рамках жанру політичного інтерв'ю реалізуються основні стратегії, характерні для політичного дискурсу в цілому. Одна з важливих особливостей політичного інтерв'ю є поєднання всіх видів мовних елементів та стилістичних засобів. Перспектива подальшого дослідження цього жанру полягає в поглибленому вивченні виділених структурних елементів в інтерв'ю, їх впливу на адресата, а також в аналізі морфологічних форм, словотвірних і синтаксичних структур у порівняльному аспекті.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич. К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Иссерс О.С. Что говорят политики, чтобы нравиться своему народу? [Текст] / О.С. Иссерс // Вестник Омского университета. – Вып. 1. – Омск, 1996. – С. 71.
3. Кошкарлова Н.Н. Конфликтный и кооперативный типы русскоязычного дискурса в межкультурном политическом пространстве : автореф. дис. / Н.Н. Кошкарлова. – Екатеринбург, 2015.
4. Маслова В.А. Политический дискурс: языковые игры или игры в слова? [Текст] / В.А. Маслова // Политическая лингвистика. – Вып. 1. – Екатеринбург, 2008. – С. 43.
5. Михальская А.К. Политическое интервью как речевой жанр / А.К. Михальская // Риторическая культура в современном обществе. Тезисы IV Международной конференции по риторике (Государственный институт русского языка им. А.С. Пушкина, 26-28 января 2000 г.). – М., 2000. – С. 67.

6. Merkur. [Електронний ресурс]. – October 15, 2017. – Режим доступу : <https://goo.gl/6rr4DL>.
7. Die Presse. [Електронний ресурс]. – April 21, 2011. – Режим доступу : <https://goo.gl/HeENnd>.
8. MeinBezirk.at. [Електронний ресурс]. – September 15, 2010. – Режим доступу : <https://goo.gl/2wj3GH>.

Подвойская О. В., Дунаева К. А. Лексические особенности политических интервью (на материале интервью Себастьяна Курца)

Аннотация. В статье рассматривается понятие политического интервью как одного из жанров политического дискурса. Материалом для данной статьи стали интервью с участием Себастьяна Курца, новоизбранного канцлера Австрии (с 16 октября 2017), бывшего министра иностранных дел и главы ОБСЕ. Данная политическая личность является актуальной с точки зрения современного украинского перевода из-за низкого освещения в украинских СМИ. Объектом исследования являются языковые особенности политического интервью и его прагматическая организация. Предметом исследования в данной статье являются языковые особенности политических интервью с точки зрения особенностей их функционирования и влияния.

Ключевые слова: политический дискурс, политическое интервью, прагматическая организация политического интервью, лексические особенности.

Podvoiska O., Dunaieva K. Lexical features of the political interviews (based on the interviews of Sebastian Kurz)

Summary. The article discusses the concept of political interview as one of the genres of political discourse. The material for this article was an interviews with Sebastian Kurz, the incoming Austrian Chancellor (since October 16th, 2017), Minister of Foreign Affairs and Chairman of the OSCE. The object of the study is the linguistic characteristics of the political interview and its pragmatic organization. In this article the subject of the research is the linguistic features of political interviews in terms of their functioning and influence.

Key words: political discourse, political interview, pragmatic organization of political interview, lexical characteristics.